

„ASEARĂ, ORGANELE NOASTRE AU REUȘIT SĂ PUNĂ ORDINE”

După „evenimentele huliganice” de la Timișoara din 16 decembrie, Nicolae Ceaușescu a convocat o ședință urgentă a Comitetului Politic Executiv. Secretarul general le-a reproșat responsabililor Armatei și Ministerului de Interne că nu acționaseră prompt, temându-se să se tragă în plin în demonstrații dezlănțuite. Vă prezentăm în continuare atmosfera care era în rândul conducerii „de Partid și de Stat”, așa cum rezultă din stenograma ședinței CPEx din 17 decembrie 1989.

Ședința a fost prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului Comunist Român.

Au participat tovarășii: Bobu Emil, Ceaușescu Elena, Ciobanu Lina, Constantin Nicolae, Constantin Dăscălescu, Dincă Ion, Dobrescu Miu, Fazekas Ludovic, Mănescu Manea, Niculescu Paul Mizil, Olteanu Constantin, Oprea Gheorghe, Pană Gheorghe, Popescu Dumitru, Radu Ion, Rădulescu Gheorghe, Gere Mihai, Giosan Nicolae, Milea Vasile, Mureșan Ana, Pacoste Cornel, Postelnicu Tudor, Stoian Ion, Szasz Iosif, Toma Ioan, Ursu Ion.

Au fost invitați tovarășii: Bărbulescu Vasile, Radu Constantin.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Nu sunt toți tovarășii?

Tov. Silviu Curticeanu: Lipsesc tovarășii Coman Ion și Ilie Matei, care sunt la Timișoara, și tovarășa Suzana Gădea.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Uite, tovarășii, de ce am convocat Comitetul Politic Executiv.

La Timișoara au avut loc aseară unele evenimente, care s-au reluat astăzi la prânz. Pretextul l-a format așa-zisul preot reformat, care a fost sancționat pe linia lor, l-au mutat din Timișoara în alt județ și trebuia să plece din casa pe care o ocupa. N-a vrut să elibereze casa. Episcopul s-a adresat tribunalului, care a

Izolată complet pe plan european, Nicolae Ceaușescu a reacționat violent când a aflat ce se întâmpla la Timișoara. În ședința CPEx a ordonat reprimarea manifestațiilor FOTO: AGERPRES

hotărât să-l evacueze. Lucrurile s-au târâgănat mult. Ieri s-au dus să pună în aplicare hotărârea tribunalului. El și-a organizat un grup. Aici este amestecul cercurilor din afară, a cercurilor străine de spionaj, începând cu Budapesta, pentru că el a dat și un interviu. De fapt, lucrurile sunt cunoscute. De altfel, este cunoscut și faptul că atât în răsărit, cât și în apus toți discută că în România ar trebui să se schimbe lucrurile. Și-au propus și cei din răsărit și cei din apus să schimbe și folosesc orice.

Aseară, organele noastre au reușit să pună ordine. A fost evacuat și trimis acolo unde a fost dat de Episcopie. Aceasta era, practic, o problemă strict a lor și trebuia să se aplice

o hotărâre judecătorească de evacuare a casei, ceea ce era ceva normal. Astăzi, spre prânz, de altfel au fost și ieri, dar tovarășii n-au înțeles că vor reveni astăzi. O serie de elemente declanșate s-au adunat din nou și au provocat dezordine, au intrat în sediul Comitetului județean de partid. Organele noastre de interne s-au purtat slab, pentru că normal era să nu lase să intre pe nimeni în sediul Comitetului județean de partid. Trebuia pusă pădure, pentru că asta este o regulă generală. Au avut o atitudine defetistă, capitulară, atât organele Ministerului Apărării Naționale, cât și ale Ministerului de Interne.

Aseară am discutat cu ei și le-am spus că în cursul zilei de astăzi să

facă demonstrații cu unități de tancuri. Să fie în centrul orașului, să facă demonstrație. Aceasta presupune că unitățile trebuiau să se găsească în centru.

Eu am dat ordin să se facă acest lucru, iar voi ați făcut o plimbare. Nu era posibil să se întâmple ce s-a întâmplat dacă unitățile se găseau în centru. Trebuiau lichidate repede toate aceste lucruri. Le-a trebuit o oră și jumătate până s-au mișcat unitățile militare. Unde a fost demonstrația de care am vorbit, pentru care am dat ordin?

Tov. Milea Vasile: Am executat deplasarea din est către vest.

(Continuare în pag. a II-a)

A ÎNCEPUT NUMĂRĂTOAREA INVERSĂ: CEAUȘEȘTII MAI AVEAU CINCI ZILE DE PUTERE!

„La Timișoara, toată problema trebuia rezolvată într-o oră-două”

Imediat după ședința Comitetului Politic Executiv, Nicolae Ceaușescu a convocat o teleconferință cu prim-secretarii de județ, pentru a „analiza” situația de la Timișoara. Vă prezentăm în continuare dactilograma înregistrării audio, document care reflectă fidel starea de spirit a lui Nicolae Ceaușescu în momentele tensionate în care timișorenii îi contestau puterea.

C.N. (Ceaușescu Nicolae): ...care s-au întâmplat în ziua de ieri și de astăzi la Timișoara. Aparent, totul a pornit de la un proces de evacuare a unui preot care a fost mutat de cultul respectiv și nu voia să se evacueze, care încă anterior a făcut declarații antiromânești la Budapesta și s-a aliat cu cercuri revizioniste, ostile integrității României. S-au făcut greșeli, fiindcă, normal, toată problema trebuia rezolvată într-o oră-două, con-

form legilor țării și normelor care sunt în toată lumea, dar, în loc de asta, s-au dus discuții interminabile și s-a dat ocazia să se strângă elementele pe care le-a pregătit din timp. Sigur, acum reiese clar că, de fapt, acestea au fost un pretext și că ele au fost pregătite din timp de agențiile străine și de cercurile antisocialiste și din est, și din vest.

(Continuare în pag. a IV-a)

JURNALUL ZILEI

La Timișoara continua revolta anticomunistă, dar și acțiunea „forțelor de ordine”. La finalul zilei, orașul a fost „inspectat” de Ion Coman, Ilie Matei și Ștefan Gușă, după ce protestele se domolisiseră. În restul țării părea liniște: în județul Brașov fusese dată în folosință Hidrocentrala de la Viștea, iar responsabilii satelor se pregăteau de recensământul general al animalelor, din ianuarie.

Arde Timișoara!

Nemulțumit de felul în care reacționaseră „forțele de ordine” cu o zi înainte la Timișoara, Nicolae

Ceausescu a convocat ședința CPEx, unde a dispus reprimarea urgentă a revoltei. Însă locuitorii orașului își pierduseră frica, ieșind în continuare în număr mare pe străzi. Manifestanții au încercat să incendieze sediul Comitetului județean de Partid, socotit de ei simbolul regimului. Pe străzi au continuat ciocnirile violente, soldate cu morți și răniți.

Hidrocentrale noi pe Olt

Hidrocentrala Viștea a intrat în lucru cu al doilea grup de 7,1 MW și

funcționa la întreaga capacitate de 14,2 MW. De puțin timp fusese finalizată și Hidrocentrala Voila și urma Mândra în cadrul amenajării râului Olt în zonele Hoghiz, Făgăraș și Avrig.

Depășiri de plan la Rulmentul

După ce în luna Congresului anunta depășirea planului cu 54,6%, întreprinderea brașoveană „Rulmentul” ridicase sporurile de producție la peste 76,5 milioane de lei.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

17 decembrie (duminică)

Soarele a răsărit la 7:46, a apus la 16:37

Luna a răsărit la 22:05, a apus la 11:12

Sărbătoare creștină: Sf. Prooroc Daniel și Sf. 3 tineri: Anania, Azaria și Misail, Duminica a XXVIII-a după Rusali

S-a întâmplat la 17 decembrie 1989

• O mare diversitate de fenomene meteorologice se înregistra în Europa: în timp ce în landul vest-german Schleswig-Holstein și în Danemarca a rezbucnit iarna, cu căderi de zăpadă și gheață, în zona Alpiilor nu ningea aproape deloc, iar în Țara Bascilor era secetă. În nordul RFG iarna i-a surprins pe conducătorii auto, provocând mari perturbări ale traficului rutier. În Alpi, temperaturile primăvara au provocat topirea zăpezii.

Romona VINTILĂ

DISTINCTII ACORDATE FAMILIEI CEAUȘESCU

Cu sabia Sfântului Iacob în piept

FOTOGRAFII: Arhivele Naționale

În 1975, și portughezii i-au acordat „Tovarășului” o înaltă distincție de stat. „Președintele Republicii portugheze conferă Excelenței Sale, președintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, Marele Colan al Ordinului Militar al Sfântului Iago (Iacob) cu spadă. Conform regulamentului ordinelor portugheze îi sunt acordate onorurile și dreptul de a purta însemnele corespunzătoare”, scria comunicatul oficial emis de la Lisabona. Generalul Francisco da Costa Gomes, șeful statului lusitan, a imnat personal distincția la 14 iunie 1975, în cadrul unei ceremonii desfășurate la București, la Palatul Consiliului de Stat.

Relațiile dintre cele două țări se îmbunătățiseră după 1974, o dată cu dispariția „statului nou”, regim de dreapta înființat de Salazar. Președintele Gomes a condus Portugalia doar 23 de luni, suficient timp pentru a normaliza relațiile cu țările comuniste din estul Europei. Iar conferirea unor distincții omologilor în funcție a fost, în acest caz, mai mult decât un gest protocolar.

Ordinul Sfântului Iago cu spadă are o istorie străveche. A fost înființat în secolul al XII-lea de cavalerii creștini, aprigi luptători împotriva invaziei

maure și protectori ai pelerinilor de la Compostela. Din 1320, ramura portugheză a ordinului s-a despărțit de cea castiliană. Crucea roșie a Sfântului Iacob, patronul spiritual al Spaniei, a fost de la început simbolul ordinului. A fost folosit și de cruciații francezi, de templieri și, mai târziu, de englezi. În Peninsula Iberică, crucea roșie a fost înlocuită cu o sabie, semnificând lupta creștinilor iberici împotriva „necredincioșilor” arabi. Iar sfântului Iacob i s-a spus „ucigașul de musulmani”.

De-a lungul istoriei Portugaliei, ordinul și-a pierdut din prestigiu doar pentru o scurtă perioadă (1834-1910), în timpul monarhiei constituționale. Dar de la sfârșitul primului război mondial și-a recăpătat strălucirea, ca ordin militar, acordat șefilor statelor străine. Emblema ordinului este o cruce aurită, acoperită cu o smalt roșu, cu brațele de jos alungit, impresurată de o coroană verde de lauri. Medalia este reprezentată de o stea cu 22 de raze simetrice.

Printre președinții de stat cărora li s-a decernat distincția menționăm pe Leopold Senghor, Valery d'Estaing, Ernesto Geisel, Walter Scheel, Karl Carstens, Alberto Chissano.

Florin MIHAL

ROMÂNIA ÎN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Curtea internațională de Justiție se pronunță asupra problemei Mazilu

Le Monde relatează, la 17 decembrie 1989, despre situația lui Dumitru Mazilu, raportor român la ONU aflat în domiciliu forțat de două luni.

„Curtea Internațională de Justiție a tranșat vineri, 15 decembrie, în favoarea ONU într-o dispută dintre ONU și România privitor la raportorul special român la ONU, Dumitru Mazilu. Potrivit ONU, Dumitru Mazilu, înalt

funcționar român, este reținut împotriva voinței sale în țara sa și este împiedicat să-și facă munca. Curtea de la Haga a decis în unanimitate, deci cu sprijinul unui judecător sovietic, că domnul Mazilu ar trebui să beneficieze de imunitate diplomatică în exerciciul funcției sale.”

InfoMina

ARMATA A SCOS TANCURILE ÎMPOTRIVA TIMIȘORENILOR

În perioada 1990-1996, în Parlamentul României a funcționat Comisia senatorială de cercetare a evenimentelor din decembrie 1989. Membrii acesteia au studiat documente oficiale, au audiat martori și au citit declarațiile scrise ale participanților la evenimentele. Referitor la ziua de 17 decembrie 1989, Raportul consemnează:

În ziua de 17.12.1989, la ora 6:30, trenul special sosește în Timișoara, unde reprezentanții oficiali ai DSS sunt întâmpinați de col. (MI) Traian Sima, șeful Securității județului, care îl conduce la sediul instituției, unde în jurul orei 8:00-8:30 a avut loc o informare asupra situației și desfășurării evenimentelor petre-

cute în municipiu. La aceeași oră, g. Macri raportează telefonic șefului său, g. Vlad, despre sosirea grupului la destinație și primele informații obținute până la această oră. În replică, g. Vlad dispune intrarea imediată în acțiune precizând totodată să se urmărească obținerea de informații asupra cauzelor evenimentului, implicarea spionajului străin în acțiunile din Timișoara, starea de spirit a populației în special din întreprinderi și institutii, cercetarea unor persoane care prezintă interes pentru Securitatea Statului.

În zorii aceleiași zile, în urma recunoașterilor efectuate în Piața Maria de comandanții celor două

mari unități MAPN din Timișoara s-a cerut aprobarea MAPN pentru retragerea în unități a patrulelor trimise anterior, deoarece se părea că agitația în zonă se va reduce. Astfel, la ivirea zorilor, toți militarii din patrule aparținând MAPN se găseau în cazărmi. În baza hotărârii luate de Ceaușescu și a ordinului Ministerului Apărării Naționale în vederea realizării unor acțiuni de descurajare a manifestațiilor care acționau agresiv, la ora 6:45 (17.12.1989) s-a ordonat organizarea unei defilări în dimineața respectivă cu efective de 500 de militari constituți în detașamente, cu fanfara militară și drapel de luptă, avându-i în frunte pe comandanții de unități.

În acest scop, la ora 3:30 (17.12.1989) a fost constituită o grupă de ofițeri superiori din MAPN, Consiliul Politic Superior al Armatei și Inspectoratul Muzicilor Militare care să se deplaseze la Timișoara, pentru a sprijini organizarea acțiunii ordonate pentru dezamorsarea stării tensionate din oraș.

Acțiunile desfășurate la Timișoara până la această dată au determinat intervenția lui Nicolae Ceaușescu personal, care hotărăște restabilirea de urgență și fermă a ordinii, folosind în acest scop toate forțele existente inclusiv trupe ale MAPN.

În Piața Maria în dimineața zilei de 17.12.1989, senzația de aglomerație persista. La intersecții se obser-

vau grupuri statice de 10-20 de persoane care făceau notă discordantă cu ceilalți cetățeni care circulau cu treburile de duminică. Părea că ceva se pregătește.

Grupa condusă de col. Ionescu Dumitru din MStM - Direcția Operații - a ajuns la Timișoara la ora 9:00 (17.12.1989). În aceeași zi, la ora 10:00 a început, așa cum se ordonase, defilarea în municipiul Timișoara a unităților militare astfel: coloana UM 0185 Timișoara, compusă din 165 de militari, a început defilarea pe itinerarul Calea Șagului - Bd. 6 Martie - Piața Maria - Catedrală - Operă - Piața Mărăștii - Cazarma Oituz.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Despre Ceaușescu, la priveghi

„Numele meu este Nicoleta Manta, am 38 de ani și sunt profesoară la un liceu din județul Prahova. (...) Cum am trăit eu momentul 1989? Cu teamă! Cu teamă că va fi un nou moment Brașov. Eram pe 17 sau 18 decembrie (nu mai știu exact) la înmormântarea unui unchi al tatălui meu, într-un sătuc la vreo 40 km de Buzău. La priveghi, toată lumea discuta despre Ceaușescu și se întrebau cu toții oare cât o să mai dureze, mai ales că în Europa regimurile comuniste se prăbușeau unul câte unul. Acolo, în sătucul acela uitat de lume, aveam să aflăm că la Timișoara a început ceva împotriva lui Ceaușescu. Circulară tot felul de zvonuri, se spunea că au fost chemați oamenii care făceau parte din «Gărzile patriotice» și «inar-

mați» cu băte, erau imbarcați în trenuri și trimiși la Timișoara să facă «ordine». Îmi doream foarte mult să ajung acasă și să ascult Europa Liberă. Drumul spre Ploiești a fost marcat de o atmosferă apăsătoare, parcă vedeam pe drum mai mulți militieni decât în mod normal. În sfârșit acasă! La Europa Liberă se spunea că la Timișoara sunt 40.000 de morți. Stăteam pe la garduri, prin grădina, și comentam cu vecinii evenimentele, ne rugam ca timișorenii să nu cedeze. Să mai reziste, poate se va întâmpla ceva și la București... Ce a urmat știm cu toții. Mi se pare interesant că unchiul tatălui meu (cel care a murit în decembrie 1989 și la înmormântarea căruia fusesem) i-a spus bunicii lui meu că, dacă va sica vreodată

pe strada pastorului. Nu vorbeau între ei, nu spuneau nimic. Oamenii în toate părțile, ca albinele unui stup înnebunit. Am întâlnit-o pe Piața B. care locuiește în zonă. Probabil că să nu-și întărească copiii, cu care ieșise în oraș, ne-a spus că nu fusese mare lucru, vreo 50 de derbedei. Am plecat spre Smaranda, simțeam nevoia să comentăm. Când am ieșit de la ea se făcuse ora prânzului. De dincolo de Piața Lahovary s-a auzit muzică mi-

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALE PERSONALE

17 DECEMBRIE

A doua zi, duminică, am ieșit cu T. să aflăm ce se întâmplase. Orașul mișuna de lume. La județeană de partid, împrejurul unei ferestre sparte și în interiorul zidului, se vedea afumat. Mult mai încolo, de pe podul Traian, unde nu țin minte

dacă am ajuns cu tramvaiul și nici măcar dacă tramvaiul circula, în apă zăcea o cisternă de pompieri, cu tunul ei de apă și cu furtunul desfășurat. Pe caldarâm era un soi de zăpadă. „De unde o fi apărut, că doar se soare, și de ce nu se topește?”, ne-a întrebat, cu voce joasă, cineva. De la „Maria” până dincolo de Piața Küt, toate vitrinele erau sparte, dar mărțurile rămăseseră neatine. Ofițerii de miliție interziceau intrarea

AM TERMINAT
PRAȘILA 'NTIĂ ȘI
MĂ PREGĂTESC PENTRU
PRAȘILA DOUA!

M. Stănescu

ARMATA A SCOS TANCURILE ÎMPOTRIVA TIMIȘORENILOR

ARTICOLUL ZILEI

Transfer invers în epoca rigorilor morale

Metamorfoza de la text la film capătă uneori traiectoria curioasă a unei bile de biliard, pe care diferiții jucători o împing în direcțiile dorite de ei. Romanul Doamnei de La Fayette, dominând clasicismul secolului al XVII-lea printr-o rigoare analitică ce anticipa de departe pe Stendhal și Proust, a devenit în scenariul lui Jean Cocteau un eseu de gimnastică mondenă, distanțat și ironic, pentru a se finaliza, sub comanda regizorului Jean Delannoy, într-un film de divertisment, într-o poveste pur și simplu comercială (Principesa de Cleves, 1960).

Se produce o răsturnare nereprezentativă, care nu se potrivește nici cu ceea ce ar fi putut deveni filmul. Studiul auster de psihologie a unei curți desăntate devine întâi, în viziunea scenaristului, în viziunea regizorului, care nu obligă la nimic, iar mai apoi, în aceea a regizorului, o desfășurare hedonistă și lingușoasă de dantele și decoruri, în care numele personajelor, uneori de teribilă rezonanță istorică, devin simple cărți de vizită menite să capteze bunăvoința spectatorului.

Transfer dintr-o mentalitate în alta, dintr-o artă în alta, absolut pe dos: literatura neconformistă față de epoca sa ajunge film conformist, și culmea, tocmai într-o epocă mai deprinsă cu rigorile morale.

Sfășietoaie durere sufletească a unei femei care își reprimă dragostea adevărată pentru că pune principiul etic personal deasupra libertăților etice oficiale aparem sub bagheta lui Delannoy, doar ca o curiozitate mondenă.

Alaiul curții lui Henric II, din care nu lipsește nume ca Maria Stuart, Caterina de Medici, Diana de Poitiers, se deplasează în corpore peste tot: la nunți, sedințe de pictură, jocuri cu mingea, turmuri (până și la o operație chirurgicală), bîrfind elegant, întrecându-se în intrigi, complimentându-se malițios și privind cu coada ochiului la virtuoașa (Marina Vlady) ce pare să nu poată mai mult decât să pozeze într-o nehotărâre mirată.

Într-o perioadă cinematografică dominantă de intrinsecitate dezbatere etice ale „noului val”, desuetul cineașt nu făcea decât să transforme romanul arzător din urmă cu trei secole în frivola paradă a unor statui de ceață.

Romulus Rusan
România Literară,
nr. 50/1989

(Urmare din pag. 1)

Coloana UM 01008 Timișoara, compusă din 100 de militari, a început deplasarea pe itinerarul Str. Chișod - Str. Emile Zola - Str. Constantin Brâncoveanu - Piața N. Bălcescu - Bd. Victoriei - Hotelul Continental - Cazarma Oituz; coloana UM 01115 Giroc - compusă din 80 de militari, a început deplasarea pe itinerarul Calea Girocului - Pod Michelangelo - Postă - Cazarma Oituz; coloana UM 01942 Timișoara, compusă din 200 de militari, a început deplasarea pe itinerarul Cazarma Oituz - Comitetul Județean de Partid - Postă - Cazarma Oituz.

Defilarea a durat până aproape de ora 13:30 (17.12.1989) fără incidente deosebite, cu excepția coloanei UM 01185 Timișoara, care în zona Podului Maria și în Piața Operei a fost atacată de grupuri de manifestați. Acestea i-au huiduit și agresat pe militarii cu sticle sparte, pietre extrase din calendar și alte obiecte. Totodată, s-a încercat smulgerea armelor din mâna ostașilor.

La Timișoara sosește gral Velicu Mihalea însoțit de patru șefi de Direcții, trei locțiitori-șefi de Direcție și doi șefi de Servicii din cadrul Inspectoratului General al Militei. Concomitent sosește pe calea aerului în municipiul gral Tudor Stănică împreună cu 15 ofițeri de Securitate. Printre aceștia se remarcă col. Roșiu - șeful Direcției Juridice, col. Ghircioaș - directorul Institutului de Criminalistică, lt. col. Ștefan - adjunct-șef Direcția Circulație, lt. col. Cuțan - Direcția Cercetări penale și alții.

Către orele 13:00-14:00 (17.12.1989), în Piața Maria, Piața Operei, la intersecția Continental, la CJP și la Primăria municipiului sunt realizate dispozitive de apărare.

O dată cu trecerea timpului, străzile orașului aveau să se umple din nou cu manifestații. Astfel că în Piața Maria, în jurul Comitetului Județean de Partid și pe Bulevardul 23 August, acțiunile protestatarilor iau proporții, numărul manifestațiilor crescând rapid și treptat la 3.000-4.000. Reacția forțelor de ordine va fi promptă, în zonă fiind aduse forțe importante din trupele de Securitate și Militei, care se dedau la acțiuni violente. Vor fi folosite gaze lacrimogene, jeturi de apă din două autocisterne. Orice dialog a luat legătura și cu ministrul de Interne, Tudor Postelnicu, care nu a dat nici un fel de informații, dar a reprobat ministrului Milea că a informat conducerea superioară de partid, respectiv pe Ion Coman, despre dezordinea din Timișoara. Ministrul Postelnicu a comunicat generalului Milea că organele de ordine stăpânesc situația.

Începând din acest moment se trece la realizarea de dispozitive mixte formate din trupele Ministerului de Interne și MAPN.

Porniți din marile cartiere timișorene, manifestații constituite în coloane evită Piața Operei și trec la fortarea dispozitivului de apărare realizat în punctele Casa Armatei, Podul Michelangelo, Podul Decebal, urmărind în acest sens ajungerea și gruparea la Consiliul Județean de Partid.

După ora 13:00 (17.12.1989), revoluția în municipiul Timișoara și-a extins aria de manifestare adunând sub aceleași lozinci antic-

Dis-de-dimineț, Armata a scos tancurile demonstrativ pe străzile Timișoarei. Văzând că manifestații nu se „calmău”, a deschis focul FOTO: Constantin Duma/AGERPRES

forță care luptă împotriva populației revoltate.

La ora 12:00 (17.12.1989) a fost transmis indicativul „ABC - ANA”, cuprinzând măsuri de rutină pentru întărirea pazei și apărării obiectivelor militare care urmare a anunțării plecării lui Nicolae Ceaușescu în Iran, planificată pentru ziua de 18.12.1989.

Între orele 13:00 și 13:15 (17.12.1989), ministrul Apărării Naționale a avut o discuție telefonică cu gral Vlad Iulian, șeful DSS, de la care a încercat fără prea mult succes să obțină unele date despre situația din Timișoara. În același scop a luat legătura și cu ministrul de Interne, Tudor Postelnicu, care nu a dat nici un fel de informații, dar a reprobat ministrului Milea că a informat conducerea superioară de partid, respectiv pe Ion Coman, despre dezordinea din Timișoara. Ministrul Postelnicu a comunicat generalului Milea că organele de ordine stăpânesc situația.

Începând din acest moment se trece la realizarea de dispozitive mixte formate din trupele Ministerului de Interne și MAPN.

Porniți din marile cartiere timișorene, manifestații constituite în coloane evită Piața Operei și trec la fortarea dispozitivului de apărare realizat în punctele Casa Armatei, Podul Michelangelo, Podul Decebal, urmărind în acest sens ajungerea și gruparea la Consiliul Județean de Partid.

tatoriale sute și sute de locuitori ai orașului. Au fost aceste grupuri spontane sau organizate? Iată o întrebare la care nu a putut sau nu a dorit să răspundă nici SRI, nici Procuratura sau Ministerul de Interne. La șase ani de la Revoluție este inadmisibil să nu putem avea unele piste. În caz contrar trebuie să admitem spontaneitatea acestor grupuri pe care le vom regăsi la București în noaptea de 21/22.12.1989 și în restul țării.

În urma convorbirilor avute cu Nicolae Ceaușescu, sub presiunea acestuia, în calitate de Comandant Suprem, ministrul Apărării Naționale, gral col. Vasile Milea, a comunicat la ora 13:30 (17.12.1989) pentru toată Armata: „Situația în Timișoara s-a agravat. Este ordin să intervină Armata. Armata intră în stare de luptă. În județul Timiș este stare de necesitate”.

La București s-a hotărât ca, pentru restabilirea fermă a ordinii în oraș, o grupă de generali și ofițeri superiori să plece urgent la Timișoara, avându-l în frunte pe Ion Coman, secretar al CC al PCR, însărcinat să aducă la îndeplinire ordinea lui Ceaușescu. În acest sens, Nicolae Ceaușescu a dispus: „...Ve acționa în numele meu, așa cum ți-am spus. Luați măsuri să fie înarmate toate unitățile militare ale MAPN, Militei și Securității...” (Declarație Tudor Postelnicu, pag. 12).

Având ca scuză posibilitatea unei agresiuni din exterior în zona de operații de Vest, în jurul orei 15:30 (17.12.1989), pentru conducerea unităților din garnizoana Timișoara a

fost constituită o grupă operativă din Marele Stat Major și Organele Centrale ale MAPN. Grupa era condusă de gral mr. Ștefan Gușă - prim-adjunct al ministrului Apărării Naționale și șef al MSTM. Din aceasta mai făceau parte: gral lt. Victor Stănculescu - prim-adjunct al MAPN și șef DPAA, gral lt. Mihai Chițac - comandantul Trupelor Chimice și comandant al Garnizoanei București, col. Gheorghe Radu - locțiitor al șefului Direcției Operații din MSTM, gral mr. Constantin Nută - adjunct al ministrului de Interne, șeful Inspectoratului General al Militei, col. Gheorghe Cirneanu - locțiitor al comandantului CAAT. Grupa s-a deplasat în aceeași zi cu avionul la Timișoara împreună cu secretarul CC al PCR - Ion Coman.

În instruirea sumară făcută cu acest prilej șefului grupei operative, gral Gușă Ștefan, ministrul Apărării Naționale a precizat subordonarea acestuia secretarului CC al PCR - Ion Coman. Numirea principalelor persoane care au constituit grupa operativă care urma să se deplaseze la Timișoara a fost făcută chiar de dictator. În realitate, așa cum vom vedea mai târziu, odată ajuns, gral Gușă a preluat comanda, declarând că „în 24 de ore va face ordine”.

La ora 13:40 (17.12.1989), ministrul Apărării Naționale a ordonat telefonic comandantului marilor unități din Timișoara să trimită noi efective la câteva obiective importante. La Consiliul Popular Județean, Hotelul Continental, Postă, Bancă, la depozitul de armament al GP din zona Piața Unirii, precum și la alte obiective.

La ora 13:45 (17.12.1989), ministrul Apărării Naționale a ordonat telefonic scoaterea și a unor mașini de luptă, tancuri de instrucție cu echipaje constituite din comandant și mecanic conductor. Apariția tancurilor pe Calea Girocului a scos lumea din case. Prima coloană s-a scurs cu destulă greutate din cauza unei lucrări. Până la apariția celei de a doua coloane s-au ridicat baricade din camioane și troleibuze, iar tancurile (trei) au fost blocate. Pentru cetățenii din cartier era evident că rolul tancurilor era acela de a lichida manifestația din orașul orașului. Pe timpul deplasării, tancurile care se îndreptau spre Comandamentul Marii Unități au fost incendiate și lovite parțial cu sticle incendiare. De asemenea, și cele care se îndreptau spre Consiliul Popular Județean au fost atacate și împiedicate să se deplaseze spre obiectiv. Tancurile blocate au fost legate de șinele de tramvai, vizoarele conducătorilor au fost acoperite cu vopsea, iar la unele au fost sparte butoaiete cu motorină cu rângei și ulterior incendiate. Lt. maj. Ion Bănicu a fost lovit în cap cu un topor de agresori. Tancurile au putut fi recuperate pe sprijinul unei subunități de securitate care acționa în zonă, intrând ulterior în dispozitiv la Podul Decebal. Asupra demonstrațiilor s-a executat foc de armă de către persoane neidentificate lateral dreapta (parc) și stânga (malul râului Bega). Civili au atacat aceste tancuri care, evident, se deplasau spre unitățile militare pentru a fi folosite împotriva manifestațiilor. Desigur, putem admite și varianta că probabil câțiva dintre aceștia puteau fi agenți maghiari sau ai unei alte puteri străine. Posibil. Dacă ținem cont că unele materiale sau unelte cu care

s-a acționat împotriva tancurilor nu puteau fi confecționate pe loc, ci pregătite din timp. Dar aceștia nu ar fi reușit dacă mulțimea nu i-ar fi ajutat sau imitat.

Mărturiile unor demonstrații martori în Procesul de la Timișoara dovedesc că focul nu s-a tras din cordoanele de militari din față, astfel este edificatoare declarația unei persoane care se referea la împușcarea unui tânăr: „... Miroslav a fost împușcat în inimă de la o fereastră. Armata era în față la 20 m. Cine a tras?...”

La ora 14:00 (17.12.1989), primul secretar al Comitetului Județean de partid Timiș, Radu Bălan, s-a deplasat la sediul Securității, comunicând agitat că Comitetul Județean de Partid a fost atacat și incendiat. Pe fir guvernamental i-a comunicat lui Nicolae Ceaușescu situația din municipiul. Pentru a confirma cele relatate, gral Macri I-a rugat pe col. Deheleanu Ion, șeful Militei Județene, să se deplaseze la Comitetul Județean de Partid și să facă constatări directe la fața locului asupra situației de fapt. La înapoiere, acesta a raportat că în clădirea Comitetului Județean de Partid nu mai era nimic întreg, totul era distrus, cu excepția cabinetului primului secretar, a cărui ușă nu a putut fi deschisă. Lupta din fața sediului a fost extrem de dură. Asaltul multumii nu s-a oprit nici atunci când cei din față au tras focuri de armă. Camioanele și autocisternele au fost incendiate sau au trebuit să fugă, sediul a fost cucerit. Cornel Bociort distruge firma PCR de pe Comitetul Județean. La ora 15:00 (17.12.1989), sediul era recucerit de forțele militare, iar manifestații se retrăgeau.

Mașinile care fuseseră parcate pe bulevard erau răsturnate. De asemenea, și cele din preajma hotelului pe care manifestații continuau să le răstoarne pe măsura retragerii lor din fața cordoanelor de opresiune care au contraatacat.

De la ora 14:05 (17.12.1989), din ordinul ministrului Apărării Naționale, UM 01115 Giroc (R.Mc), a fost alarmată în întregime cu misiunea de a participa la apărarea Consiliului Popular Județean. La ora 15:00 (17.12.1989), comandantul Marii Unități Mecanizate a fost înștiințat că spre Timișoara se îndreaptă ca întăriri efective din UM 01233 Buziaș, 01140 Lugoj și 01380 Arad. Totodată, două elicoptere din Caramanșeș au început să execute alternativ zboruri de recunoaștere deasupra municipiului, transmitând operativ informații despre locurile unde se găseau aglomerații de persoane și direcțiile de deplasare ale coloanelor. La ora 15:15 (17.12.1989), Marele Stat Major a ordonat să fie scoase toate materialele chimice, iar batalionul de cercetare să pregătească trusele din completele de luptă antiteroristice. Iată-ne de data aceasta în fața unui iminent război civil. Ordinele sunt clare: forțele armate, indiferent de minister, se pregătesc pentru luptă. Pe de altă parte, în sradă ies tot mai mulți manifestații. Din acest moment, orice amestec străin nu mai are nici o importanță. În stradă, voința populară se impune. Dictatura se apără cu violență folosind toate mijloacele. În jurul orei 16:00 (17.12.1989) se aud primele focuri de armă din Timișoara.

Ora 17:00 (17.12.1989), grupa de conducere a Marelui Stat Major, condusă de gral mr. Ștefan Gușă, a sosit la Timișoara în același avion cu Ion Coman și cu generalii din Ministerul de Interne - Nută și Mihalea. Abia aterizase avionul când Ion Coman a fost chemat la telefonul aeroportului de Nicolae Ceaușescu, căruia i-a raportat de ajungerea la Timișoara și de la care a primit indicații de a intra imediat în acțiune. La această dată și la ora respectivă, în municipiul se auzeau deja focuri de armă. În jurul orei 15:00-16:00 (17.12.1989) s-au înregistrat primele răniți prin împușcare, respectiv doi militari în termen. Asupra acestora s-a executat foc de armă automată de persoane neidentificate. Armata trebuia provocată. Acesta ar fi un exemplu clasic de diversiune făcută de agenți provocatori. Comisia nu a avut posibilitatea verificării acestei informații venite din partea Armatei.

După o scurtă informare făcută la sediul Securității asupra situației de ansamblu din municipiul la acea oră, generalii și ofițerii din MAPN s-au deplasat la cazarma Batalionului de Transmisiuni, unde au fost înștiințați că o parte din clădirile Comandamentului Marii Unități Mecanizate a fost atacată. La această informare a mai participat, conform declarației, gral Gușă, gral Macri, col. Filip Teodorescu și alți ofițeri. Cu acest prilej, gral Gușă și-a manifestat nemulțumirea față de ineficiența măsurilor luate pentru înlăturarea elementelor turbulente, a celor care atacaseră Armata. El venise la Timișoara cu hotărârea fermă că în termen cât mai scurt să fie lichidată „huliganii” care atacau sediile de partid și personalul aflat în uniformă.

Ulterior, în baza ordinului MAPN dat șefului Direcției Informații v.a., Dinu Ștefan, la grupă s-a adăugat și un ofițer specialist din această Direcție. Din cauza lipsei de informații necesare Armatei, s-a pus problema pregătirii unor grupuri de cercetași care să fie în măsură să intervină în ordin pentru a culege de la fața locului date și informații necesare, având în vedere că „cei de la Interne nu le furnizau”.

În ce privește trimiterea gralului Nută la Timișoara, conform declarației fostului ministru de Interne, Tudor Postelnicu, cu referire la fostul său subordonat, fost ofițer de contrainformații în MAPN, relatează: „... Nicolae Ceaușescu a spus: «Să meargă Nută, el este cel mai militar dintr-o vreme...» (pag.11). El era cunoscut în MI ca un om dur și apropiat lui Ceaușescu.

În jurul orei 18:00 (17.12.1989), gral mr. Ștefan Gușă a preluat în întregime conducerea forțelor militare aparținând MAPN, aflate deja în oraș în dispozitiv de apărare. S-a ordonat distribuirea unei unități de foc până la soldat, precizându-se totodată că în caz de atac se va executa foc de avertisment mai întâi în plan vertical și apoi, la nesupunere, la pictoare, de menționat că până la 17.12.1989, ora 20:00, militarii din dispozitiv aparținând unităților din structura MAPN nu au avut asupra lor muniție de război... (Fond MAPN, Decembrie 1989”)

Raportul Comisiei senatoriale privind acțiunile desfășurate în revoluția din decembrie 1989, vol. I, p. 70-100

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

„Bunele rezultate obținute în acest al patrulea an al cincinalului dezvoltării intensive se datorează acoperirii din vreme a planului cu contracte și comenzi ferme, reprezentând în prezent 106,4%. Pe de altă parte, ponderea produselor de nivel tehnic și calitativ mondial ridicat se situează la 91,8% din producția marfă realizată.”

Pregătiri pentru recensământ

Presă oficială anunța deja recensământul animalelor domestice, care urma să aibă loc în perioada 10-18 ianuarie 1990. „În Raportul prezentat de Nicolae Ceaușescu se subliniază cu claritate sarcinile care revin organelor și organizațiilor de partid, organelor agricole, conducătorilor de unități, specialiștilor în vederea creșterii puterice, în special a numărului de bovine și ovine la care există o anumită rămânere în urmă. Fundamentarea măsurilor tehnice și organizatorice care se impun pentru realizarea sarcinilor care revin zootehniei impune obținerea, încă de la începutul anului 1990, a unor informații detaliate referitoare la numărul de animale și la potențialul productiv al acestora, aflate în unitățile agricole de stat și cooperatiste, precum și în gospodăriile populare.”

Conform legii planului de dezvoltare, la sfârșitul anului 1990 trebuia să se ajungă la 9,5 milioane de bovine, 13 milioane de porcine, 29 milioane de ovine.

A început vacanța de iarnă

„Copiii, scria presa, după o sângeroasă învățătură de-a lungul primului trimestru școlar, vor și pot să se bucură în voie, să se recreeze, să se joace, să schieze, să patineze, să sânieze și, mai ales, să se pregătească să-l aștepte cu aceeași emoție dintotdeauna pe Moș Gerilă cu darurile sale.” În Brașov, la ora 10:00 avea loc deschiderea festivă a Orașelorlor copiilor din Parcul Central și din alte cartiere. Programul zilei era unul încărcat, organizarea implicând atât școlile, cât și echipe de artiști amatori și profesioniști. În vacanța de iarnă, școlarii puteau participa la acțiunile de cluburi, la concursuri sportive, culturale, distractive, la carnavaluri etc. „A venit deci vacanța și cu siguranță va fi din nou zăpadă, va ninge frumos, cu fulgi mari, iar voi, copii, o să vă puteți bucura în voie de ea, căci nimic nu este mai minunat decât un răsărit de copil, decât niște ochi strălucind de fericire, niște obraji îmbujorați de joacă și ger într-o vacanță de iarnă cu multă și bogată zăpadă.”

Program cinematografic

În Capitală, Întreprinderea Cinematografică Municipală a inițiat un program pentru vacanța de iarnă. Până la 7 ianuarie 1990 erau programate la cinematografele „Cosmos”, „Cotroceni”, „Cultural”, „Doina”, „Drumul Sării”, „Ferenari”, „Flamura”, „Floarea”, „Giulești”, „Pacea” și „Timpuri Noi” pelicule „Inspirate din universul copilăriei și adolescenței”, grupate sub genericul Film-cultură-educație. Printre titluri se numărau „Suntem copiii planetei Pământ”, „Ion Creangă și lumea minunată a copilăriei”, „Povești nemuritoare” și „Medalion Ion Popescu-Gopo”.

Moda lunii decembrie

Între culorile anului și mai ales în toată iernii, creatorii de modă recomandau bejul, mai ales în croiala mantoului, a jachetei, a fustelor și a rochiilor, piese de bază în garderoba feminină. Aceste ținute puteau fi accesoriizate cu fulare, eșarfe, bascuri în culori vii, dacă nu asortate, măcar complementare. Dintre culorile aprinse era indicat mai ales roșul, „dar tot atât de frumoasă este și gama maroului pentru poșete, cizme, ca și pentru fular sau căciulită”. Întotdeauna la modă, și în sezonul de iarnă erau recomandate hainele negre sau în culori închise. Ca modele, se purtau fuste drepte, care acoperă genunchiul și, pentru a rămâne comodă, încrețită din șold. Bluzele erau largute, prinse într-o platcă, cu mâneci dacă nu bogate, atunci lejere, cu guler rotund sau închis, „iar sub guler, din același material, înnoadați o eșarfă, care va aduce un plus de farmec întregii dvs. ținute”, recomandă Aneta Popescu, autoarea cronicii modei din revista Femeia.

Alexandra ZOTTA

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Despre Ceaușescu, la priveghi

(Urmare din pag. 1)

Îl plâng și azi, era doar un copil, împlinise 18 ani la 1 septembrie 1989 și a fost înmormântat de ziua lui onomastică, la 1 ianuarie. Toți colegii mei priveau armata ca pe un rău necesar, cu o oarecare teamă, iar el, Vali, spunea în vara anului 1989 că abia așteaptă să scape de armată, să se întoarcă și să se căsătorească cu Neli (colega noastră de clasă și prietena lui încă din clasa a IX-a).

Privesc în urmă și mă întreb: oare a meritat sacrificiul acelor tineri? Unii istorici își pun întrebarea dacă a meritat sacrificiul celor 800.000 de oameni morți în primul război mondial pentru crearea României Mari. Mulți se întrebă dacă nu cumva cei 800.000 de oameni nu ar fi preferat să trăiască într-o Românie Mică, dar să trăiască? La fel mă întreb și eu: oare cei care au murit la Revoluție nu ar fi preferat să trăiască într-o dictatură, dar să trăiască? Povestea mea poate părea banală, dar e povestea unui om obișnuit și cred că istoria se poate scrie și așa, cumulând poveștile unor oameni obișnuiți.”

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Ce ne interesa pe noi era să știm cât de mulți fuseseră. Dacă depășiseră o mie, se putea spera. Ce anume? Nu prea știam ce. Pe Loga, o profesoară de franceză, fostă cursantă la noi, ne-a spus că trecuseră pe acolo cam cinci mii. Ne-am întors acasă tulburați. Totuși, la două ne-am culcat, frânți și de emoție și de noaptea mai mult nedormită. Ne-a trezit un zgomot de elicopter. Zbura destul de jos și nu se îndepărta. M-am îmbrăcat și am ieșit să văd ce se întâmplă. Cum am ajuns pe Take Ionescu, a început să se audă iar tir de arme automate. Am trecut pe sub bastion, cu intenția să ies la linia de tramvai. Nu se putea, în dreptul policlinicii un șir de militari cu petlițe albastre, de la trupele de securitate, interziceau în accesul la bulevard. Se adunaseră oameni care-i apostrofau violent. Câte un sergent se desprindea din rând, se repezea la ei și m-am mirat să văd că nu se speriau. Fiind clar că nu se putea trece, am pornit paralel cu linia tramvaiului, prin spatele palatului dicasterial, în direcția dinspre care se trăgea. Fiecare strădă transversală era blocată la capătul opus de blindate și soldați. Mergeam printre oameni tot mai agitați. La răsrucea din spatele primăriei

vechi se ridicase o baricadă ușoară din lăzi de ambalaj. Deodată s-a auzit zgomot puternic de motor și, spargând baricada, a trecut în mare viteză, spre Piața Unirii, un tanc aprins. Tir apăsător se auzea din piața primăriei vechi. M-am retras spre Piața Unirii, în care pălcuri de oameni nervoși mișunau. Băieți de școală aruncau cu pietre în vitrinele deja sparte și unde mărfurile nu mai erau la locul lor. L-am întâlnit pe Monoran, foarte răgușit. Toată noaptea străbătuse orașul cu coloana de manifestații. Am plecat spre casă pe la clinicile noi. Se insera, o inserare timpurie, de iarnă. Am urcat la Pompei și Mircea, de unde am telefonat să vină și T. Până să ajungă, de jos, din stradă s-a auzit strigându-se „Mergeți să vedeți morții la catedrală...”. S-a terminat cu el, am spus. Dacă s-a apucat să omoare oameni în strada, nu mai durează două luni. „Nu credeam că lumea de pe stradă îl putea înlătura. Mă gândeam la o intervenție din afară, ceea ce era o prostie, putea Ceaușescu să ne exterminare pe toți, cu mai mult decât vorbe indignate nu ne-am fi ales. Noaptea, de pe terasă, am ascultat rafalele de mitralieră și, în intervale, multimea scandând.

Livius Ciocărlie,
Paradisul derizoriu. Jurnal despre indiferență, București, Humanitas, 1993, p. 66-67

„ASEARĂ, ORGANELE NOASTRE AU REUȘIT SĂ PUNĂ ORDINE“

(Urmare din pag. 1)

Tov. Nicolae Ceaușescu: Nu deplasarea de la est către vest! Unitățile transportoare de tancuri trebuiau să se afle în centru. Asta înseamnă ce am ordonat, nu să se ducă de la est către vest. Am menționat bine așezară ce trebuie să faci, demonstrația unităților de bază, a tanchetelor, unitățile motorizate, toate trebuiau să fie în centru orașului, nu în cazărmi. De aceea am spus să faceți demonstrație, că demonstrația presupune ca toate unitățile să fie în centru. Asta înseamnă demonstrația! Adevărat că n-am dat toate detaliile, dar când spun să fie demonstrație, trebuie să fie demonstrație, nu să se plimbe spre Jimbolia sau Arad. Trebuia să fie în oraș, pentru că străzile sunt destul de largi. Acolo trebuiau să fie staționare unele unități.

Același lucru și cu trupele Ministerului de Interne. Impresia mea este că unitățile Ministerului de Interne n-au fost înarmate.

Tov. Elena Ceaușescu: Au fost neînarmate.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Neînarmați au fost.

Tov. Tudor Postelnicu: Cu excepția celor de la grăniceri. Restul nu au fost înarmați.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Păi, de ce? V-am spus să fie toți înarmați. De ce i-ați trimis neînarmați? Cine a dat asemenea ordin? Când am înțeles că merg trupele de Securitate, era clar că merg înarmate, pentru că au armament, au totul în dotare, și auto, și tot, nu-i trimiteți să se bată cu pumnul? Ce fel de unități de interne sunteți voi? De unde aveți asemenea lucruri?

Tov. Tudor Postelnicu: Curțiceanu, să vină imediat și Vlad Iulian. Cine a dat asemenea dispoziție?

Tov. Nicolae Ceaușescu: De ce ținem trupe de grăniceri? Și mi-ați dat asigurări că aveți 9 plutoane de Securitate, ceea ce înseamnă aproape 1.000 de oameni. Unde erau? I-ați trimis neînarmați? Ce înseamnă sistemul acesta?!

Și am discutat aseară, am spus: luați măsuri și voi, măsuri ferme. Nu mi-ați spus că îi trimiteți să se bată cu bastonul! Nu am nevoie de asemenea unități de Securitate. Și Militia trebuia să fie înarmată. Așa este legea.

Tov. Tudor Postelnicu: Vă raportează, tovarășe secretar general, Militia este înarmată.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Dacă era înarmată, trebuia să se tragă, nu să se lase să fie bătută și să-l lase să intre în sediul Comitetului Județean. Două ore le-au trebuit unităților ca să ajungă, deși sunt în centru, când trebuiau să fie acolo, pentru că au fost mobilizate să facă demonstrație în stradă. Ele trebuiau să fie în zona.

Am discutat cu voi și azinoapte, am discutat de mai multe ori și la 2, și la 3, și la 4 dimineața ce aveți de făcut.

Tov. Elena Ceaușescu: Trebuie să-l chemăm la telefon pe tovarășul Coman când sosește acolo.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Curțiceanu, ia legătura și Coman să-mi dea imediat telefon.

Tov. Silviu Curțiceanu: Am înțeles. Iau imediat legătura cu Timișoara.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Toți n-ați executat ordinul dat, că am dat ordin în calitate pe care o am de comandant suprem, ordin ăsta este obligatoriu pentru voi, pentru toate unitățile, atât ale Ministerului Apărării, cât și ale Ministerului de Interne.

Cum este posibil o asemenea situație? Niște derbedei să intre în sediul Comitetului județean de partid, să-l bată pe soldați, pe ofițeri și ei să nu intervină?

Ce au făcut ofițerii tăi Milea, de ce nu au intervenit imediat, de ce nu au tras? Trebuia să tragă să-l lase jos, să someze și pe urmă să tragă în picioare.

Tov. Vasile Milea: Nu le-am dat muniții.

Tov. Nicolae Ceaușescu: De ce nu le-ați dat? Am dat ordin să se tragă în aer, să someze? De ce nu le-ați dat muniții? Dacă nu le-ai dat muniții mai bine îi țineai acasă!

Ce fel de ministru al Apărării ești tu? Ce fel de ministru de Interne ești tu Postelnicu? Spuneți că le-ați dat muniții de manevră! Ei au primit sarcina de luptă nu de manevră. Nu ai spus adevărul. De-abia acum spuneți, până acum ați dezinformat. Ați spus că ați dat ordin să tragă! De ce ați dezinformat?

Dacă trimiteți unitățile de Securitate să se bată cu bastonul mai bine le trimiteți acasă, era mai bine atunci că mobilizăm 500 de muncitori, cum am făcut pe timpuri în București în 1945, în fața celor care erau în piața aceasta, când au tras, eram cu Donceea, cu Pătrășcanu și n-am fugit.

Se poate una ca asta? De ce atunci oamenii au știut ce să facă, acum stau cu bățul în mână, deci nici nu se sinchisesc.

Tov. Elena Ceaușescu: Situația este foarte gravă și neplăcută.

Tov. Nicolae Ceaușescu: E gravă și voi sunteți vinovați, pentru că ați împins la această situație. De unde ați primit ordin să nu dați armament la trupele de securitate?

A ajuns Coman la Timișoara?

Tov. Silviu Curțiceanu: Încă nu.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Ia legătura imediat și cum ajunge la sediul Comitetului județean să ia legătura cu noi.

Toți comandanții militari să se găsească și să fie chemați la telefonieră. În 5 minute să fie găsiți.

Tov. Elena Ceaușescu: Nu se poate așa, n-a acționat cum trebuie nici ministrul Apărării naționale, nici ministrul de Interne.

Tov. Nicolae Ceaușescu: O mână de derbedei, puși la cale de cei care vor să distrugă socialismul și voi de fapt le faceți jocul. Asta este realitatea. Are deplină dreptate Castro, în cele spuse în activul de partid, pentru că nu se poate una ca asta.

Aceasta este de fapt mentalitatea și la gârziile patriotice, și în activul de partid. De ce nu au fost scoase gârziile patriotice cu armament, că au armament? În felul acesta punem oamenii să stea cu mâna în sân, iar ceilalți vin cu răngi, iar noi stăm și le ținem predici. Dușmanul nu cu predici îl potolești, ci trebuie să-l arzi. Socialismul nu se construiește cu dezinformare, cu

inchinăciune, ci cu luptă. Cu luptă trebuie să-l construim. Acum în Europa este o situație de capitulare, de pactizare cu imperialismul, pentru lichidarea socialismului.

Tov. Elena Ceaușescu: Este lășitate.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Mai mult decât lășitate. Am discutat cu voi toată noaptea de câteva ori.

Tov. Tudor Postelnicu: Așa este, de cel puțin 15 ori.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Iar în cursul dimineații, iar de câteva ori. Am fost aici, la sediul, după aceea am plecat să văd ce este în oraș și mi s-a transmis că s-au adunat din nou în centru. Și știu ce trebuie să facă.

Cum putem califica acest lucru. Să discutăm în Comitetul Politic Executiv această situație, iar eu, în calitate de comandant suprem, consider că ați trădat interesele țării, interesele poporului, ale socialismului și n-ați acționat cu răspundere.

Tov. Vlad Iulian: Aveți dreptate, tovarășe secretar general, așa este.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Au spus că au scos trupele de Securitate, dar erau înarmate.

Tov. Vlad Iulian: Așa este. Au fost cu bastoane de cauciuc și cu gaze lacrimogene.

Tov. Nicolae Ceaușescu: De ce nu au mers înarmați?

Tov. Vlad Iulian: Am crezut că nu este cazul.

Tov. Nicolae Ceaușescu: De ce n-ați raportat, să spuneți, că am vorbit toată noaptea cu voi? Din momentul de față, dacă Comitetul Politic Executiv este de acord, să-i destituim pe ministrul Apărării Naționale, pe ministrul de Interne și pe comandantul trupelor de Securitate. Din acest moment preiau comanda armatei, să-mi pregătiți decretul. Convocați Consiliul de Stat, ca să facem totul legal, în seara asta. Nu mai am încredere în asemenea oameni. Nu se poate merge mai departe așa. Toată noaptea am stat și am discutat cu ei din 10 în 10 minute, ca apoi să-mi dau seama că ei nu fac ce le-am ordonat. De-abia pe urmă mi-am dat seama că ei nu fac ce le-am spus. Trebuia să-i omoare pe huligani, să nu-i bată ei. Tu crezi că huliganii aceia n-au știut care este situația cu voi, de au intrat în sediul? Intrarea în sediul organului de partid nu este admisă. Cine v-a dat dreptul să vă consultați voi și să luați măsurile care se impun, pentru că eu am discutat cu voi și v-am dat ordin?

Știți ce ar trebui să vă fac, să vă pun în fața plutonului de execuție. Asta merită, pentru că ceea ce ați făcut voi înseamnă pactizarea cu inamicul!

Ai făcut armata Milea, așa se cheamă, nu?

Tov. Vasile Milea: Da, tovarășe secretar general.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Nu se poate una ca asta!

Să se convoace Consiliul de Stat, imediat.

Tov. Silviu Curțiceanu: Da, am înțeles.

Deci, tovarăși, având în vedere situația care s-a creat, acum de fapt imi dau seama, că așa cum este, nu se poate face ordine cu ciomagul. Am convocat și teleconferința. Voi da ordin ca imediat să se primească, acum, armament, toți să fie înarmați și să aplice ordinul. Când am dat ordin să aplicați starea de necesitate, cu ce o aplicați, cu băta? Când am spus „stare de necesitate” ce înseamnă pentru voi „stare de necesitate”, „cu băta”.

Tu, care conduci trupele de securitate, nu știi ce înseamnă „stare de necesitate”.

Tov. Vlad Iulian: Știu, tovarășe secretar general, am dat ordin.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Nici acum nu spuneți adevărul, pentru că cei de la sediul comitetului județean de partid n-au avut ce ce trage. Soldații au luptat cu ce au avut, cu băta, și au reușit să facă față. Unul dacă trăgea ar fi fugit la potârnichele. Voi nu vedeți unde ați adus situația?

Am spus să trageți în aer, someți, și dacă nu, trageți în picioare.

Tov. Elena Ceaușescu: Să fi tras în ei, să fi căzut și pe urmă luați și băgați în beci. Nu vi s-a spus așa? Unul să nu iasă.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Deci, măsuri imediate, să lichidăm repede ce este la Timișoara, să punem trupele în stare de alarmă, în stare de luptă, atât unitățile ministerului de Interne, cât și cele ale apărării naționale, și oriunde se încearcă vreo acțiune, lichidată radical, fără nici un fel de discuție. Și, desigur, să atragem atenția gârziilor patriotice, că nu se poate lupta cu ciomagul. Toată situația să se dezbătă serios cu întregul activ de partid, cu UTC-ul. Ce fel de educație comunistă faceți voi tineretului? Ce fel de UTC-iști sunt aceștia, care au fost în rândul huliganilor? De altfel au fost și câțiva membri de partid, dar mulți UTC-iști. Ce educație revoluționară faceți voi? Uite, tovarăși, eu pun problema luării unor măsuri ferme. Dacă aveți altă părere vă rog s-o spuneți aici, că trebuie stabilite acțiunile și măsurile ce trebuie luate, pentru că aici sunt acțiuni puse la cale atât din est și din vest, care s-au unit pentru a distrugea socialismul, că vor un „socialism uman capitalist”. Ce părere aveți voi?

Tov. Manea Mănescu: Suntem de acord cu dumneavoastră și cu toate măsurile luate.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Dacă are cineva altă părere, vă rog să spuneți?

Tov. Elena Ceaușescu: Trebuie luate măsuri radicale, pentru că aici nu se poate merge cu îngăduință, pentru că asta ar însemna să capitulăm.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Vom lupta până la ultimul și trebuie să supunem aprobării partidului, pentru că independența și suveranitatea se cucerește și se apără cu luptă, pentru că dacă în 1968 nu am fi acționat și nu adunăm aici poporul, nu înarmăm gârziile patriotice, ar fi venit și peste noi, cum au făcut în Cehoslovacia, pentru că atât sovieticii, cât și bulgarii erau la graniță. Nu am dezarmat poporul. Am pus și am votat în Marea Adunare Națională ca totul să se apere cu arma în mână. De ce nu apărați legile, socialismul, că legile socialismului sunt legile țării.

Tov. Elena Ceaușescu: Acestea sunt legi

„Vom lupta până la ultimul!” – a ordonat Ceaușescu

„Vom lupta până la ultimul și trebuie să supunem aprobării partidului, pentru că independența și suveranitatea se cucerește și se apără cu luptă, pentru că dacă în 1968 nu am fi acționat și nu adunam aici poporul, nu înarmăm gârziile patriotice, ar fi venit și peste noi, cum au făcut în Cehoslovacia, pentru că atât sovieticii cât și bulgarii erau la graniță. Nu am dezarmat poporul. Am pus și am votat în Marea Adunare Națională, ca totul să se apere cu arma în mână. De ce nu apărați legile, socialismul, că legile socialismului sunt legile țării?”

Nicolae Ceaușescu

care nu se discută.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Că acum ați discutat voi cum să faceți și ați trimis cu mâna goală, pentru că asta înseamnă ce ați discutat voi? Ce facem cu ministrul Apărării? Ce spui tu, Milea?

Tov. Vasile Milea: Dacă ați ordonat așa, așa transmitem imediat. După aceea sunt la dispoziția dumneavoastră.

Tov. Nicolae Ceaușescu: De ce n-au ieșit unitățile cu arme, pentru că cu pușca în mână, fără armament, nu se poate apăra și nici bate.

Tov. Elena Ceaușescu: Trebuie să spună ce este în concepția lor, care este poziția lor.

Tov. Vasile Milea: Dacă ați ordonat așa, așa transmitem imediat. După aceea sunt la dispoziția dumneavoastră.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Tu să vorbești în numele tău.

Tov. Vasile Milea: Repet, tovarășe secretar general, altă poziție și altă concepție nu am.

Tov. Nicolae Ceaușescu: De ce nu ați luat măsuri?

Tov. Vasile Milea: Sunt vinovat. Am gândit că nu va lua amploare.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Tu trebuia să te temi de amploare. Știi care este situația la Timișoara, în loc să luați măsuri, ați trimis neînarmată armata. Trebuia să fi luat măsuri imediat și să fi lichidat de ieri, dar n-ați făcut acest lucru și ați ajuns până astăzi seară.

Tov. Tudor Postelnicu: Mult stimată tovarășe secretar general, Mult stimată tovarășă Elena Ceaușescu, Raportez în fața Comitetului Politic Executiv, în fața dumneavoastră, că sunt intru totul de acord cu măsurile care vor fi luate împotriva mea.

Vreau să vă mărturisesc în modul cel mai sincer, ca activist al partidului, trimis să-mi desfășor activitatea în acest sector de activitate, că nu vreau să mă disculp cu nimic. Port întreaga răspundere și, repet, nu vreau să mă disculp, că nu putem să facem și mai mult.

Vă raportează că sunt un ostaș cinstit și devotat al partidului, dar vă mărturisesc, eu nu am cunoscut că unitățile trebuie să iasă cu armament, cu cartușe de război. Indiferent ce măsuri se vor lua asupra mea, aceasta este situația. Nu o dată am auzit discutându-se, s-a discutat în Consiliul de conducere, cu cadrele de câteva ori, am asistat la asemenea discuții și nu am reținut că trebuie ca unitățile să fie scoase cu armament.

Eu vreau să vă spun că am acționat cu fermitate, pe baza orientărilor și indicațiilor date de dumneavoastră în noaptea care a trecut. Am făcut tot ce a fost cu putință...

Tov. Elena Ceaușescu: N-ai făcut nimic.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Din momentul când te duci cu băta la așa ceva, înseamnă că n-ai făcut nimic.

Tov. Elena Ceaușescu: Dacă nu v-a fost clar, de ce nu ați întrebat? Trebuia să întrebați dacă ies trupele înarmate sau neînarmate?

Tov. Tudor Postelnicu: Vă raportează că nici într-un act normativ nu am găsit acest lucru și nu mi s-a comunicat că trebuie să iasă cu cartușe de război.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Nici grănicerii nu sunt înarmați, că sunt pe graniță?

Tov. Vasile Milea: Cei care sunt la paza frontierei au cartușe de război.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Postelnicu și Vlad n-au cunoscut acest lucru?

Tov. Tudor Postelnicu: V-am raportat și vă raportează că în dotarea unităților noastre sunt cartușe de război.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Atunci, de ce n-au ieșit cu ele?

Tov. Vlad Iulian: Gândurile noastre au fost că este o acțiune de mică amploare și că putem să rezolvăm fără cartușe.

Tov. Nicolae Ceaușescu: De ce n-ați întrebat.

Tov. Vlad Iulian: Este o greșeală fundamentală a noastră.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Am spus să trageți de avertisment, dacă nu se retrag trageți în picioare. Nu m-am gândit că trageți cu gloanțe de manevră. Este apă de ploaie. Cei care au intrat în sediul comitetului județean de partid nu trebuiau să mai iasă de acolo, trebuiau să fie jos, la pământ.

Tov. Tudor Postelnicu: Am acționat prost generalii și forțele trimise acolo.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Voi le-ați dat ordinul acesta.

Tov. Vasile Milea: Așa este, noi suntem vinovați.

Tov. Nicolae Ceaușescu: De ce să-i acuzăm pe ei, pentru că voi le-ați dat ordinul acesta. Așa reiese acum foarte clar.

Să hotărască Comitetul Politic Executiv.

Tov. Tudor Postelnicu: Închei spre a vă spune că sunt de acord cu măsurile luate de dumneavoastră, cu măsurile luate de Comitetul Politic Executiv. Eu, ca activist al partidului, ca fost activist al partidului, vă

mulțumesc pentru sprijinul primit în toată această perioadă și vă asigur că voi fi în continuare un ostaș credincios al partidului, indiferent că voi rămâne cu calitatea sau fără calitatea de membru de partid, rămân în continuare un om, un muncitor cinstit al partidului și patriei, indiferent că voi rămâne în funcția pe care o am sau nu.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Ce părere aveți, tovarăși, trebuie să hotărăm ce facem?

Tov. Gheorghe Rădulescu: Părerea mea acum, în legătură cu Ministerul Apărării Naționale și cu Ministerul de Interne, consider că nu este cazul, pentru că nu este acum momentul potrivit pentru acest lucru.

Tov. Tudor Postelnicu: Tovarășe secretar general, dacă aveți încredere în mine, vă asigur că nu voi preocupăți și zi și noapte și imi voi face datoria, așa cum voi putea și cum vor dovedi faptele.

Tov. Constantin Dăscălescu: V-aș ruga, tovarășe secretar general, să analizați cu multă grijă. Acum s-au auzit indicațiile și ordinele date, dar să nu ne grăbim să luăm niște măsuri care n-ar fi bine studiate.

Vă rog să analizați cu discernământ dumneavoastră acest lucru. Eu sunt pentru măsuri ferme, dar este bine să gândim ceea ce facem.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Ce zici, Manea?

Tov. Manea Mănescu: Tovarășe presedinte, zic să rezolvăm situația care este acum și după aceea să luăm măsuri.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Cu cine să rezolvăm. Este o problemă care se putea rezolva de ieri de dimineață în două ore, dar nu s-a rezolvat. S-a imprimat acest spirit de

a da înapoi, de a nu lupta, ci de a capitula. Asta este problema.

Tov. Gheorghe Oprea: Tovarășe secretar general, cred că sarcinile sunt foarte clare. Cred că tovarășii au înțeles bine ce au de făcut și vă rog să le acordați încrederea să se ocupe în continuare. Acum le este clar ce au de făcut. Cred că acum au înțeles, le este foarte clar. Cred încă o dată că putem să le acordăm încredere să acționeze așa cum ați ordonat dumneavoastră.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Știți cum ați procedat acum? Cum ați trimite pe front unități să le nimească dușmanul, dezarmate, să fie nimicite de dușman. Asta ați făcut. Ați pus unitățile militare într-o situație foarte prostă.

Ce garanție există că voi toți nu veți proceda la fel ca până acum?

Tov. Tudor Postelnicu: Vă asigur, tovarășe secretar general, că nu se va mai repeta o asemenea situație. Vă rog să-mi acordați această încredere și să lăsați să vorbească faptele până când dumneavoastră, conducerea superioară de partid, Comitetul Politic Executiv vor aprecia.

Tov. Vasile Milea: Garanția pentru mine este că n-am înțeles primejdia de la început, acum imi este clar, când ați spus că este „stare excepțională”.

Tov. Vlad Iulian: Vă asigur, tovarășe secretar general, că, ascultând sarcinile care mi le-ați dat, voi face în așa fel să merit încrederea dumneavoastră.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Bine, să mai încercăm, tovarăși? – Toți tovarășii sunt de acord.

●●●

Să amânăm această hotărâre, să vedem cum acționează și apoi să reluăm această discuție.

– Toți tovarășii sunt de acord.

Vom vedea cum acționează în rezolvarea acestei situații.

Tov. Vasile Milea: Am înțeles, așa vom face.

Tov. Tudor Postelnicu: Am înțeles pe deplin cele spuse de dumneavoastră, vă asigur, tovarășe secretar general, că așa vom proceda.

Tov. Vlad Iulian: Și eu am înțeles, tovarășe secretar general, sarcinile ce revin trupelor de Securitate și vom proceda întocmai.

●●●

Tov. Nicolae Ceaușescu: Dacă vom putea pleca mâine în vizită în Iran, Biroul Permanent al Comitetului Politic Executiv răspunde de întreaga activitate. Activitatea directă va fi coordonată de tovarășă Elena Ceaușescu, și tovarășul Manea Mănescu, să convoace și hotărârile să le ia împreună întregul Birou Permanent. Nimeni dintre membrii Biroului Permanent nu va pleca din București în aceste zile. Ceilalți se pot duce.

De acord?

●●●

Document din volumul: Mircea Bunea, Prof în ochi. Procesul celor 24-1-2, București, Editura Scripta, 1994, p. 23-36

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI
O colecție de literatură românească

În fiecare miercuri, numai cu **JURNALUL NAȚIONAL** *10,9 LEI*

CEL MAI CITIT ZIAR DE CALITATE
www.jurnalul.ro

Cărțile se distribuie la chioșcuri sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

CINE APRINDE LUMINA?

La 17 decembrie 1989, Radio Europa Liberă difuza două scrisori primite de la români care protestau împotriva condițiilor din țară. Prima scrisoare descria starea de tensiune extraordinară care domnea în România în acele zile. „In ultimul timp, evenimentele din Europa răsăriteană au evoluat neașteptat de repede în direcția bună a eliberării. Către drepturi care păreau de mult îngropate, ca dreptul la alegeri libere și celelalte pe care dumneavoastră le știți mai bine ca mine. În țara noastră este o stare de tensiune generală, plutește o frică peste toți, toată lumea așteaptă să răbufnească undeva, dar este greu să se poată organiza ceva, aproape imposibil, oamenii nu mai au încredere unii în alții, Securitatea și Armata sunt împânzite pe tot cuprinsul țării. În orașe nu se poate sta de vorbă în grupuri de 4-5 persoane, fiindcă imediat apare un tovarăș și spune „circulați”. Unii sunt urmăriți la serviciu și la locuințe, alții care au mașini sunt avertizați de accidente de circulație. Suntem criticați că nu mai avem curaj să intrăm în țară, așa cum au făcut vecinii noștri, dar condițiile nu sunt asemănătoare. La unguri, de exemplu, s-a început de sus în jos. La noi, cei de sus, sunt așa cum se știe, roboți care aplaudă și zic „să trăiești”, iar cei care ar avea curajul să deschidă gura sunt sântațiți. Corupția i-a prins pe toți în Ghiara Căsușii. La polonezi s-a început cu 10 ani în urmă și ei au avut în sprijin „Biserica” și pe urmă și în conducere au fost oameni care au fost alături de popor.

În scrisorile către Nicolae Ceaușescu, românii îi reproșau situația economică a țării și cozile interminabile la produsele de larg consum FOTO: Dinu C. Giurescu

disidenții au fost mai liberi, iar primul-ministru a fost pentru reforme. La fel s-a procedat și în Bulgaria. Deci fiecare a avut o porțiță, dar la noi, unde este porțiță? Încercări au fost, de ce să măniem pe Dumnezeu. Aduceți-vă aminte de sindicatul SLOMR, greva de la Lupeni, Brașov și celelalte de proporții mai mici la care se mai adăuga și încercările disidenților de la Casa Scânteii cu manifeste sau Radu Filipescu și atâția alții. Ca să nu mai pomencesc de Doina Cornea, care cred că pentru faptele ce le-a făcut ați citat-o prea de multe ori la postul dumneavoastră de radio. Cred că nu s-a făcut tot ce trebuia pentru ceilalți disidenți care zac în închisori sau care au dispărut și familiile lor suferă fără să aibă ajutor. Dumneavoastră de la REL ar trebui să relațiați în transmisiuni aceste cazuri de disidenți. De asemenea, celelalte organizații din lumea liberă care se ocupă cu drepturile omului ar trebui să facă mereu presiuni cu ocazia tuturor intrunirilor șefilor de state pentru punerea în li-

bertate a deținuților politici din țară. Să se facă totul pentru ca Ceaușescu să fie silțit să accepte democratizarea țării. Să se facă alegeri libere pentru ca și țara noastră să poată să urmeze cursul democratizării la fel ca celelalte țări vecine. Dacă se vor face toate acestea, cred că oamenii noștri vor deveni mai curajoși, alfel va frică că Dictatorul va ordona să tragă în mulțime ca și la chinezi.”

A urmat difuzarea celei de-a doua scrisori, datată 30 noiembrie '89, și semnată „un român destărat”. Redăm în continuare fragmente.

„Dumnezeu Ceaușescu, îmi cer scuze de a vă deranja prin prezenta epistolă, și mai ales de a vă deranja pe această cale, pe care o urăți atât de mult. Experiența m-a învățat însă că nu există alte căi de a lua legătura cu dumneavoastră în România fiind, v-am scris mai multe scrisori, prin care vă atrăgeam atenția asupra a ceea ce se întâmpla în acea vreme în țară. Atunci am avut curajul de a-mi pune semnătura pe

scrisorile pe care vi le-am trimis. Acum, nu mai are nici un rost să-mi dau numele. Oricum, nu contează prea mult. La scrisorile pe care vi le-am trimis în acest deceniu n-am primit nici un răspuns scris. În schimb, am primit numeroase vizite de la indivizi dintre cei mai dubioși și respingători, care m-au amenințat până și cu moartea. Știam bine ce se ascunde în capul vizitatorilor mei, așa că mi-am luat măsuri de precauție, sunt departe de ei, sunt în străinătăți, unde încerc să uit de teroriștii care mi-au bătut la ușă la orele cele mai nepotrivite doar pentru a-mi face zile amare în propria-mi țară. Credeți că pot să-i uit? Nici vorbă!

Cum i-aș putea uita pe cei care mi-au promis, pe un ton de superioritate infantilă, că „oasele mele vor putezi în Dunărea dacă mă voi apropia de frontieră?”. Cum i-aș putea uita pe cei care, fără nici un motiv, mi-au oferit numeroase nopți de teroare în subsolurile clădirii miliției din orașul în care am trăit, și care m-au invitat de atâtea ori la „discuții amicale”, care au avut loc în zilele de Crăciun și de Paști, când locul meu, atunci, era într-o biserică? Cum i-aș putea uita pe cei care mi-au amenințat familia, în cazul în care eu voi părăsi România? Nu, nu se poate uita așa ușor teroarea în care am trăit ultimii ani în țara careia îi aparțin.

Nu pot uita cozile imense la care am fost nevoit să stau pentru a-mi achiziționa pâinea cea de fiecare zi, în rații fixate de indivizi care n-au nici cea mai vagă idee despre ceea ce înseamnă „alimentație rațională și sănătoasă” – expresie mult vehiculată de cei în mâinile cărora stă puterea la București. Nu pot uita frigul pe care l-am răbdat ierni de-a rândul într-un apartament încălzit, din ordine venite de la aceeași putere. Nu voi uita niciodată mijloacele de transport în

comun din România anilor '80, în care se călătorește la nivelul transportului de animale. Nu voi uita că am fost nevoit să citesc la luminare și să ascult radioul cu tranzistori pentru care am cumpărat baterii la negru, deoarece cei care vă înconjoară au ordonat întreruperea curentului electric. Multe nu pot uita, domnule șefedine. Nu pot uita cu câtă plăcere urmăream programele televiziunilor maghiară, iugoslavă, slovacă, bulgară sau sovietică (atunci când aveam curent electric). Nu pot uita cu câtă învidie citeam publicațiile străine introduse clandestin în țară. Mă întrebam atunci de ce ei au și noi n-avem? De ce acolo se poate și la noi n-avem?

Adevărul este că și la noi s-ar putea. Dar... Sunt convins că și poporul român își va scrie odată istoria adevărată, compromisă de „personalități” ca și cea careia mă adresez. Ați dori să n-o fac, probabil. În acest caz există doar o șansă: să călcați pe urmele tovarășilor și vecinilor de care v-ați izolat complet. Urmați exemplele date de Kádár, Honeker și Jivkov. Atunci, poate, va voi scrie o scrisoare prin care să vă multumesc că ați încetat distrugerea poporului căruia aparținem, și v-doastră, pe tronul de la București, și eu, în exil. Ați adunat destui bani de pe urma poporului român. Folosiți-i și uitați de tron. Căderea de pe el ar putea fi abruptă. Mai bine coborâți-vă singur și lăsați pe cineva competent să călăuzească destinele poporului român. Lăsați-i pe români să se bucure de viață, și bucurați-vă de viață. Sunteți bătrân și bolnav. Poporul român are nevoie de o minte tânără și ageră. Epoca dictatrilor se stinge, și se pare că sunteți ultimul pe listă. Sfârșitul e aproape! Un român destărat.”

Arhiva Open Society (Budapesta), Institutul de Cercetare al Radio Europa Liberă, secția română

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU
ICRM București, șoseaua Viilor numărul 14, Sector 5, încadrează în condițiile Legii 12/1971 tractoriști cu domiciliul stabil în Municipiul București.
Centrul Republican pentru creșterea cabinelor și calificarea cailor de rasă – București, Strada Ion Ionescu de la Brad, numărul 4, Sector 1, încadrează prin transfer în interesul serviciului, conform articolului 39 din Legea 12/1971, următorul personal: economist principal cu experiență în activitatea de plan financiar sau contabilitate în ramura agricultură, economist principal pentru compartimentul plan-triebuire, inginer constructor cu practică în construcții agricole.

VÂNZĂRI
Vând garaj, zonă Teatrul Național-Intercontinental. Posed autorizație.
Vând Wartburg 312, aparat ultra-

violete, radio Maestra, televizor, aparat marit foto, ceas Longines, mașină lustruit parchet.
Vând congelator cinci sertare, antenă auto automată, televizor color.
Vând mașină nouă de tâmplărie, multifuncțională MTU 10.
Vând dormitor vienez unicat, mașină de cusut marca Singer, coșcoț bărbătesc măsura 50.
Vând Fiat 800, stare foarte bună, pianină, pendulă.
Vând ceas electronic birou, sigilat, televizor alb-negru.
Vând Fiat 600 D, perfectă stare și piese schimb noi: distribuție, ambreiaj, bloc motor, capete bară, cilindri receptori, cu piese de schimb. Cumpără chei tubulare – set și avometru.
Vând foarte convenabil apartament cu două camere decomandate, Prelungirea Ghencea, achitat integral, eventual prin schimb gargonieră chirie sau preluare contract, numai zona București Noi, Griviței, 1 Mai, Gara de Nord.

tv 17 decembrie 1989

11:30 Lumea copiilor
Bilanț rodnic la sfârșit de trimestru Reportaj
Frumoasă ești, copilărie! Program literar-muzical
Prietenii adevărului științific. Rubrica de educație materialist-științifică realizată la Palatul Pionierilor și Șoimilor Patriei
Șoimii patriei: „Eu sunt șoim al patriei
Și sunt viitorul ei!”
Desene animate.
Redactor Ana Ștefănescu
Ecran de vacanță
Recital în grădina cu pitici
Producție a Casei de Filme Unu Premieră TV
Cu: Mirela Sânziana Popa, Rodica Mandache, Victoria Șerban Cocias, Laurențiu Lazăr, Coca Andronescu, Traian Stănescu, Ioana Moldovan, Natașa Rab, Marian Negrescu, Cătălin Donțu, Ștefan Lungu, Andrei Popovici, Cătălina Florescu
Scenariul Mihai Opreș, Aurora Icsari
Regia Cristiana Nicolae
Episodul 1
12:25 Sub tricolor, la datorie!
În lumina istoricelor hotărâri ale Congresului al XIV-lea al partidului, amplă mobilizare a eforturilor pentru îndeplinirea tuturor misiunilor ostășești.
Reportaj
File din epopeea luptei poporului român pentru apărarea ființei naționale, a suveranității și independenței.
Rubrica realizată la Muzeul Militar Central
Onor comandantului suprem! Cântec patriotic și ostășești
Redactor maior Ioan Mița
12:40 Viața satului
Actualitatea în agricultură
Oameni, fapte, atitudini
Satul românesc la cota '89
Redactor George Verman
13:00 Telex
13:05 Album duminical

Concert de prânz cu o formație condusă de Ionel Tudor
De dragoste de țară. Versuri recitate de actorii: Silvia Năstase, Aimee Iacobescu, Gelu Nitu, Nicolae Călugărița
Iarnă românească. Muzică ușoară cu grupul „Choralis”
Treptele măiestriei.
Reportaj realizat cu prilejul Zilei Tipografilor.
Redactor Horia Vasiloni
Melodii populare cu: Petre Săbădeanu, Mariana Drăguț, Silvia Tămășan
Desene animate
Anotimpuri... muzicale
Mari comici ai ecranului
Cântec pentru o floare. Pagini Instrumentale cu Anton Șuteu
Pagini muzicale de mare popularitate. Cântă corul „Miorița” din Reșița
Telesport
Secvența telespectatorului
Redactorii coordonatori: Ioana Bogdan, Nicoleta Păun
15:00 Inchiderea programului
19:00 Telex
19:20 Cântarea României
Omagiul țării, conducătorului iubit
Emisiune realizată în colaborare cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste și cu Comitetul de cultură și educație socialistă a județului Botoșani
Redactori: Nicolae Holban, Doru Dumitrescu, Ovidiu Dimitru
Regia Nicolae Modreanu
20:25 Film artistic
Racolarea
Producție a Casei de Filme Unu
Cu: Florin Piersic, Tora Vasilescu, Ion Dichiseanu, Rodica Mureșan, Ion Besoiu, Constantin Diplan, Vladimir Găitan, Mircea Anghelșescu, Andrei Bursaci, Sebastian Papaiani
Scenariul Constantin Voivozeanu
Regia George Cornea
21:50 Telex
22:00 Inchiderea programului.

„La Timișoara, toată problema trebuia rezolvată într-o oră-două”

(Urmare din pag. 1)

Deci, repet cu toată seriozitatea, lucrurile la Timișoara nu s-au pus la punct pentru că s-au făcut unele greșeli inadmisibile în aplicarea măsurilor stabilite și primul lucru că unitățile care au fost destinate să aplice unele măsuri, de fapt, au fost puse în imposibilitate să acționeze, au fost trimise dezarmate.

La Timișoara sunt acum toți comandanții, am dat... (E.C. + alte voci se suprapun neinteligibil...) da, la teleconferință, la Timișoara sunt prezenți și comandanții militari.

Am transmis, cu câteva minute înainte, tovarășului Coman, care a sosit acum cu alți generali la Timișoara, ordinul: toate trupele primesc imediat muniție de război, de front, se somează, oricine nu se supune, se socoteste stare de necesitate și se aplică legea.

Începând de astăzi, toate unitățile Ministerului de Interne, inclusiv miliția, trupele de securitate, unitățile de grăniceri, vor purta armament de luptă, inclusiv gloante, fără discuție, cu respectarea regulamentelor și

normelor legale de somatie, potrivit legilor. Constituției, dar oricine atacă un ofițer, un soldat, trebuie să primească riposta, oricine intră într-un consiliu popular, într-un sediu de partid sau sparge un geam la magazin trebuie să primească riposta imediat, fără nici un fel de justificare; umanismul nu înseamnă pactizare sau capitulare în fața dușmanului, umanismul înseamnă apărarea poporului, a integrității țării și socialismului.

Trebuie, de asemenea, toate unitățile militare sunt în stare de alarmă și au, în această situație, și armamentul de luptă, de dotare de luptă; înseamnă inclusiv muniția.

Nu pleacă niciărei fără muniție de luptă.

Unitățile de... motorizate toate ies cu armamentul din dotare ușor, cu armamentul ușor din dotare, de luptă.

Se interzice oricui încercări vreoa manifestare. Este imediat somat, arestat și pe urmă stăm de vorbă și clarificăm; fără nici un fel de discuție! Aceasta este prima problemă.

— Dacă s-a înțeles bine, și întreb întâi la Timișoara!

— Dacă sunt prezenți, să-mi răspundă primul secretar, care îndeplinește și calitatea de comandant al județului și tovarășul Coman, dacă sunt prezenți ofițerii acolo?!

Bălan Radu
Să trăiți, tovarășe prim-secretar, Bălan Radu la aparat, sunt cu tovarășul Coman. Am luat măsuri pentru executarea dis. ordinului pe care l-ați dat dumneavoastră! Am terminat!

C.N.: V-am întrebata dacă ofițerii sunt în sală?!

Coman Ion
— Vă raportează, tovarășe Ceaușescu, Coman, la aparat! Nu sunt în sală, sunt la divizie și organizăm ce ați ordonat dv. A început să se tragă, deja. Coman vă raportează.

C.N.: Trebuiau să fie în sală. De ce nu au venit în sală? Vă rog transmiteți-le ordinul meu! Acționează în calitate, situație de luptă. Activitatea fiecăruia o judecăm ca atare și într-o oră trebuie restabilită complet liniștea în Timișoara. Te rog, cheamați și dați-le ordin, și când sunt mi-i dați și mie la telefon să vorbesc cu ei! Nu se poate una ca asta...!

E.C. (Elena Ceaușescu): intervenție neinteligibilă, urmată de voci neidentificabile care s-au suprapus.
C.N.: S-a înțeles?
Coman Ion: Vă raportează, tov. Ceaușescu, capul a 3 coloane intră acum în Timișoara, am trimis pe acești ofițeri acolo pentru a (le) întâmpina și dirija în centrul orașului. Raportează încă odată, am ordonat să se tragă foc!
C.N.: Comandatul diviziei din Timișoara unde este?... Tovarășe Coman, comandantul diviziei din Timișoara unde e?
Coman Ion: Vă raportează, comandantul diviziei este la divizie, tovarășe Ceaușescu!
C.N.: Imediat să vină la... împreună cu voi să fie la locul de comandă și locul de comandă este la comitetul județean al partidului. Asta este punctul de comandă!
Coman Ion (sau Bălan Radu?): Am înțeles, tovarășe secretar general!
C.N.: ...venit cu tine, unde sunt? Coman, generalii care au venit din București, șeful statului major, ministrul adjunct și ceilalți unde sunt?
Coman Ion: Vă raportează că acum am vorbit cu ei pentru a merge la divizie, să vedem cele trei coloane, după aceea am chemat aici pe șeful securității și pe șeful miliției care sunt lângă mine și organizăm așa cum ați ordonat.
C.N.: Tu acționezi în numele meu și preiei comanda și-mi raportezi din 15 în 15 minute cum se rezolvă problema! Pe toți îi chemi și le dai ordin să execute. Toate unitățile să iasă și să fie în centru și să pună ordine! S-a înțeles?
Coman Ion: Vă raportează, am înțeles, tovarășe Ceaușescu!
C.N.: Poftim, uite, nici acum nu au sosit unitățile, deși mi s-a raportat că toate au sosit (...C.E. + alții – intervenție neinteligibilă) că... trebuie să fie... dar nici unitățile nu au sosit!
Coman Ion (intervenție neinteligibilă) apoi: „... la intrarea în oraș”!
C.N.: De ce la intrarea în oraș? (apoi

neinteligibil)
C.N.: Dacă celelalte județe au înțeles măsurile care trebuie luate din acest punct de vedere, sau au ceva nelămuriri sau de întrebare?
— Clujul, s-a înțeles?
Moga Ioachim: S-a înțeles, tovarășe secretar general.
C.N.: — Iașul, s-a înțeles? (Se supra-pune o voce feminină, neinteligibil)
Moga Ioachim (din nou): S-a înțeles, s-a înțeles, să trăiți, Moga la aparat.
C.N.: Imediat cheamați toți comandanții și aplicați măsurile, nu așteptați de la București alte dispoziții. Astea sunt dispozițiile, care sunt obligatorii pentru toată lumea! Oricine nu... și raportat imediat, să fie destituit cine nu acționează în mod corespunzător.
A doua problemă. Trebuie neapărat, gările muncitorești să fie bine pregătite, cu toți să se discute și să meargă, dacă se apelează la ele, cu armament de luptă, bine verificat, și să se discute foarte serios... cu... în toate unitățile, să vadă, în învățământul superior, în învățământ, necesitatea ca tineretul să arate că este necesar să se adopte o poziție fermă față... n-a de orice manifestări antisocialiste, care pun în pericol integritatea și independența României, cuceririle poporului, ca asta e obligația tuturor cetățenilor patriei, indiferent de origine sau că sunt sau nu membri de partid, de sigur, în mod deosebit trebuie discutat cu membrii de partid, cu tineretul, da... cu toate organizațiile; toate organizațiile trebuie considerate că sunt mobilizate, sigur, pe primul plan trebuie să stea producția, desfășurarea... și nici o încercare de a dezorganiza sau... sabota activitatea de producție, nici în industrie nici în... din toate domeniile să se asigure buna aprovizionare cu tot ce este necesar, dar cu atitudine fermă, dacă se gădesc elemente care încearcă să provoace dezordine; că nu trebuie să credem că noi suntem ocoliți și nu există și la noi anumite elemente care s-au pus în serviciul diferitelor servicii străine, care acționează, pentru un dolar sau pentru o rublă, împotriva propriului popor, împotriva independenței țării, și trebuie să demascăm fără cruțare și să spunem clar că este necesar o unitate și o poziție fermă împotriva oricăror încercări de a lovi în programul de dezvoltare, în cuceririle revoluționare, în integritatea și independența țării și vă rog să se ia măsuri ferme, să se prelucreze foarte serios în toate domeniile de activitate. Practic, întregul comitet județean, activul de partid trebuie considerat în stare de alarmă, fără a neglija, repet problema producției, planului, toate acestea, dar, atenție la orice fel de manifestări; nu trebuie să mai subliniez faptul că cercurile reacționare își concentrează atenția de a face totul pentru a submina socialismul în România, independența și integritatea țării.
Au făcut de alfel și declarații publice, și tot ceea ce s-a întâmplat în țările socialiste în ultimul timp este, de fapt, o acțiune de destabilizare, care are drept scop distrugerea socialismului, este o adevărată lovitură de stat, așa-zis pașnică (E.C. Suprapu-

nându-se: Da!), antisocialistă și așa trebuie privită, ca atare. (Din nou E.C. – neinteligibil).
C.N.: Dacă asupra acestei probleme e vreo neclaritate? Nu?! Am stabilit și nu mai primim în perioada următoare turiști străini și să nu mai aibe loc nici așa-zisul mi trafic de frontieră. Il suspendăm! Vom reveni mai târziu! Acum, nu avem timp de mic trafic de frontieră! Fiecare să se ocupe de problemele lor, nu de micul trafic și nu trebuie să admitem și în oricine, și străin dar și din țară, care sunt prinși că de... trebuie loviți fără cruțare, fără nici un fel de justificare și trebuie să spunem poporului clar, nu să umblăm, așa, cu subînțelesuri!
E.C.: neinteligibil.
C.N.: Asta este problema! Clar?
E.C.: neinteligibil.
C.N.: Așa cum am spus, în '69 (E.C. + alții, corectează) în '68, Pardon, după intrarea în Cehoslovacia, acum situație este și mai gravă și trebuie să spunem clar întregului popor, partid și să luăm toate măsurile pentru a putea să respingem orice încercări de amestec în România, de destabilizare, de a abate poporul de pe calea dezvoltării socialiste. Iată că asta este, pe scurt, obiectul acestei scurte teleconferințe, dar care vreau să înțeleg că are loc într-o situație deosebită și trebuie să luăm măsuri cu toată fermitatea.
Dacă aveți ceva de întrebare sau de spus? E clar tovarășii? Vă rog atunce, așezați-vă, cheamați unitățile de interne, armate, biroul județean, activul și stabiliți măsurile care se impun, astăzi! Nu le amanați pentru mâine! Și organizați grupe de patrulare comune din unitățile de miliție, securitate, armată (voci neinteligibile) cu grupele de găzi patriotice, cu gările tineretului, cu tineret, cu activi de partid bine verificați, cu poziție fermă, activă, instruiți bine. Uite-te, și asta nu pentru o zi, asta până când se va revoca acest ordin.
Va rămâne în vigoare, practic, până după Anul Nou! Așa... (voi neinteligibile) în fel, în întreprinderi, în comune, peste tot, asigurând desfășurarea normală a activităților de producție, realizarea în mai bune condițiuni a planului, a tuturor măsurilor, dați și o ripostă fermă tuturor acțiunilor provocatoare din partea oricui ar fi acestea.
Dacă aveți ceva de întrebare, întreb încă o dată, tovarășii, sau de spus?!

vremea

În țară, vremea s-a răcit brusc. Cerul a prezentat înnoirii accentuate în prezent, centrul și nordul țării, unde temporar au căzut precipitații sub formă de lapoviță și ninsoare. Vântul a prezentat unele intensificări în cea mai mare parte a teritoriului, predominant din sector vestic cu viteze cuprinse între 70 și 90 km/oră, iar în zonele de munte cu viteze de peste

100 km/h. Temperaturile maxime au fost cuprinse în general între 0 și 4 grade, iar cele minime nocturne, între -5 și -1 grad, mai coborâte în depresuni.
În București, vremea a fost rece, cu cer înnoirat. Temporar a nins. Vântul a suflat moderat. Temperatura maximă a fost în jurul valorii de 3 grade, iar cea minimă nocturnă între -4 și -2 grade.

Reîntâlnire

ORIZONTAL: 1) Plata unei polițe. 2) Reprezentant al turismului oltenesc – Formulare-tip pentru alegeri. 3) Se strâng la serviciu – Cade la înțelegere. 4) Vis neîmplinit! – Înregistrare video. 5) O sută... zece — Casa de ajutor a pensionarilor. 6) Încins... fără foc – Merg la o palincă (reg.). 7) Spus la vedere – Lansează baloane (sg.). 8) Dau repede legătura – Producător de rumegus. 9) Viața cea de toate zilele – Tip de anticameră. 10) Servit cu băuturi răcoritoare – Pornit în cursă... înainte de start (sic!)

VERTICAL: 1) Capabil să dea înapoi. 2) Cauza obișnuită a unor aderente – Cursă de viteză în circuit. 3) A ieși... din anonim – Fac ochii mari. 4) Nuc găunos! – Băiat de familie – Invitație neprotocolară. 5) Plină de at... albe (sg.) – Manieră proprie de abordare. 6) Cu valoare de întrebuintare – Bătu la cap. 7) Se sparge la cariere – Scaun neocupat! 8) Timpul prezent – Brânză... frământată. 9) Procedu de purificare a atmosferei poluate. 10) Agent de transmisiuni (pl.) – Ține de obicei.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

amintiri

„BREVET DE ZBOR”

CU UN PANTOF UȘOR

Încălțăminte moale și flexibilă pe care o căutați poartă marca fabricii

8 MAI — MEDIAȘ, str. Cojocăriilor nr. 20—26